

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและมีภูมิหลังด้านการศึกษาของผู้ปกครองแตกต่างกัน"
ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู
- 1.2 ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู
- 1.3 อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู
- 1.4 ความหมายของภูมิหลังด้านการศึกษา
- 1.5 อิทธิพลของภูมิหลังด้านการศึกษาของผู้ปกครอง

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู
 - 2.1.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 2.1.2 งานวิจัยในประเทศ
- 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังด้านการศึกษาของผู้ปกครองกับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 735) ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า "การอบรมเลี้ยงดูหมายถึง การดูแล เอาใจใส่"

จรรยา สุวรรณทัต, ดวงเดือน พันธุมนาวิณ และเนื้ญแซ ประจวบปัจฉนิก (2520 : 21) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า "การอบรมเลี้ยงดูหมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ดูแลเด็กปฏิบัติต่อเด็กและเรียกร้องให้เด็กปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นในทำนองต่าง ๆ กัน ซึ่งเป็นการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในชีวิตเด็ก ทำให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวและเลียนแบบการกระทำต่าง ๆ ของผู้อบรมเลี้ยงดู"

สุรางค์ จันทรเอม (2522 : 99) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า "การอบรมเลี้ยงดูหมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่สอดคล้องกับบุคคลส่วนใหญ่ของสังคม เป็นพฤติกรรมที่สังคมคาดหวังและเป็นวิธีการที่บุคคลจะต้องเรียนรู้ต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิต"

อรพินทร์ ชุชม, วันเนื้ญ พิศาลพงศ์, อัจฉรา สุขารมณ และงามตา วนิทานนท์ (2527 : 5) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า "การอบรมเลี้ยงดูหมายถึง การที่ผู้ใหญ่ในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยบิดามารดาและบุคคลอื่น ๆ ปฏิบัติต่อเด็กเพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจหรือให้เด็กมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และยังให้การแนะนำสั่งสอนฝึกอบรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม"

ไรท์ (Wright 1976 : 39) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า "การอบรมเลี้ยงดูหมายถึง การปฏิบัติของผู้ปกครองต่อเด็กใน 4 ด้าน ต่อไปนี้คือ การควบคุมเด็ก การเป็นตัวอย่างแก่เด็ก การให้รางวัลและการลงโทษ"

จากความหมายของการอบรมเลี้ยงดูที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่อเด็กในลักษณะต่าง ๆ กัน เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ในการปฏิบัติตนในสังคม

ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู

ครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดตัวเด็กมากที่สุด และเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นแหล่งเริ่มต้นในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก บิดามารดาเป็นบุคคลแรกที่จะอบรมเลี้ยงดูบุตรของตนให้มีพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเติบโตเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาประเทศ

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะการอบรมเลี้ยงดูไว้ดังนี้ บอลด์วิน คาลธอร์นและบริซ (Baldwin, Kalthorn and Breeze 1945 : 58) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูบุตรออกเป็น 3 แบบคือ

1. แบบยอมรับ เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาแสดงออกด้วยความรัก รั้งพ้องและตามใจบุตร เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ให้ความเป็นประชาธิปไตยแก่บุตรมากพอสมควร การอบรมเลี้ยงดูแบบยอมรับนี้ แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะคือ

1.1 ประชาธิปไตยเทียม การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้บิดามารดาจะยอมให้บุตรมีส่วนร่วมในการถกเถียงปัญหา แต่ในเวลาเดียวกันจะไม่ให้อิสระภาพในการเข้าไปร่วมในเรื่องสำคัญ ๆ

1.2 ประชาธิปไตยแบบวิทยาศาสตร์ การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้บิดามารดาจะมีความรักบุตร แต่มักไม่ค่อยแสดงออก บุตรจึงยังไม่เกิดความอบอุ่นแต่บิดามารดาก็พยายามใช้ประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง

1.3 ประชาธิปไตยแบบอบอุ่น การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้บุตรจะรู้สึกอบอุ่นพร้อม ๆ กับได้รับการยอมรับในทางที่ถูกต้องและมีความเป็นประชาธิปไตยไปพร้อม ๆ กัน

2. แบบไม่ยอมรับ เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาไม่ให้ความรัก ไม่ให้การยกย่อง ไม่มีความห่วงใยในตัวบุตรและไม่ให้ความเป็นประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดู

บุตรแบบไม่ยอมรับนี้แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

- 2.1 บิดามารดาทอดทิ้งไม่สนใจ ไม่หวังใยบุตรแต่ไม่แสดงความไม่พอใจออกมา
 - 2.2 บิดามารดาแสดงความไม่พอใจออกมาชัดเจน และมักใช้อำนาจกับบุตร
3. แบบไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ขึ้นอยู่กับความพอใจของบิดามารดาที่จะให้เป็นไปในรูปใดและมักเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

บอลด์วิน (Baldwin 1948 : 127-136) ได้ศึกษาลักษณะการอบรมเลี้ยงดูและบรรยากาศในครอบครัวต่าง ๆ ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 แบบ คือ

1. แบบให้ความรักและการยอมรับ เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่มีบรรยากาศแสดงถึงเจตคติและการกระทำที่เต็มไปด้วยความรักและการยอมรับ มีการตอบสนองต่อเด็กอย่างเป็นมิตร มีการสนับสนุนให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวางภายในขอบเขตของความสามารถ ไม่ปล่อยตามสบาย แต่ไม่มีการควบคุมบังคับ ในบรรยากาศแบบนี้เด็กจะรู้สึกว่าเป็นที่ต้องการ ได้รับการยอมรับ รู้สึกมีคุณค่า
2. แบบตามใจมาก เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ปล่อยให้เด็กแสดงพฤติกรรมได้ตามชอบใจ ไม่มีการลงโทษ ซึ่งเด็กไม่มีโอกาสรู้ว่า พฤติกรรมใดไม่พึงปรารถนา
3. แบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาให้ความรักควบคุมปานกลาง ถึงค่อนข้างน้อย ใช้เหตุผลในการฝึกระเบียบวินัย มักใช้วิธีการชมเชยมากกว่าการลงโทษ
4. แบบควบคุมมาก เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาเข้มงวดอย่างยิ่ง และควบคุมอย่างเต็มที่ ให้โอกาสเด็กเป็นตัวของตัวเองน้อยมาก มีการบังคับให้เด็กทำตามความเห็นชอบของผู้อบรมเลี้ยงดู โดยควบคุมอย่างเข้มงวดกวดขันและมีการลงโทษเมื่อเด็กไม่ปฏิบัติตาม

นัมรอยด์ (Pumroy 1966 : 73-78) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามลักษณะของบิดามารดาออกเป็น 4 แบบดังนี้

1. บิดามารดาประเภทอ่อนปรนจนเกินไป บิดามารดาให้ความรักและตามใจบุตรเกินสมควร บังคับบุตรไม่ได้ บุตรไม่ได้รับการฝึกให้อยากคิดอยากทำในสิ่งที่แปลกใหม่ ไม่ได้รับการฝึกให้รู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบ บิดามารดามักจะให้ของบุตรหรือพาไปเที่ยวบ่อย ๆ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
2. บิดามารดาประเภทเข้มงวด บิดามารดาจะอบรมเลี้ยงดูบุตรให้เชื่อฟังตนอย่างเคร่งครัด วางกฎเกณฑ์ให้บุตรปฏิบัติตาม ถ้าบุตรฝ่าฝืนจะถูกลงโทษอย่างยุติธรรมและสมเหตุสมผล บิดามารดาประเภทนี้มักจะกระตุ้นบุตรให้มีความสามารถเกินธรรมชาติของเขาและยังชอบเร่งรัดบุตรให้พัฒนาไปเร็วกว่าอายุ
3. บิดาประเภทที่ไม่ยอมรับบุตร บิดามารดาประเภทนี้จะทำตัวเป็นศัตรูกับบุตรอย่างเปิดเผย แสดงความโกรธเกลียดบุตรออกมาในรูปของการควบคุมบังคับและลงโทษ ซึ่งเป็นการปฏิบัติต่อบุตรตามความรู้สึกทางลบของบิดามารดาที่มีต่อบุตรมากกว่าที่จะเกี่ยวกับการกระทำผิดของบุตรเอง ทั้งยังคิดว่าบุตรของตนไม่มีความสามารถ
4. บิดามารดาประเภทปกป้องคุ้มครองบุตร บิดามารดาประเภทนี้จะให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบคอยสอดส่องดูแลไม่ให้บุตรต้องอยู่ในภาวะเสี่ยงต่ออันตราย ไม่เปิดโอกาสให้บุตรกระทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเพราะกลัวบุตรจะลำบากหรือได้รับอันตราย

บรอนเฟนเบรนเนอร์ (Bronfenbrenner quoted in Breckenride and Vincent 1966 : 137) แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบคือ

1. แบบให้ความรัก บิดามารดาให้ความรัก ความเข้าใจ ให้ความสำคัญแก่บุตร มีการอธิบายให้เหตุผล ใช้การลงโทษทางร่างกายแต่น้อย ให้การสนับสนุนบุตร
2. แบบคาดหวังเอากับเด็ก บิดามารดาจะคาดหวังพฤติกรรมต่าง ๆ จากบุตรตามที่ตนต้องการ
3. แบบลงโทษ บิดามารดาจะใช้การลงโทษทางกายและทางจิตกับบุตร เพื่อให้ได้พฤติกรรมที่บิดามารดาต้องการจากบุตร

บัมรินด์ (Baumrind 1967 : 291-329) ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูบุตรเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. แบบเอาใจใส่และให้เหตุผลแก่บุตร ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นของบุตร
2. แบบเผด็จการ เข้มงวดกวดขัน ไม่รับฟังความคิดเห็นของบุตร ใช้เหตุผลของบิดามารดาฝ่ายเดียว
3. แบบปล่อยตามสบาย ไม่กวดขันบุตรปล่อยให้บุตรทำตามใจชอบ ไม่ให้ความสนใจบุตร

กาเบรียล (Gabriel 1968 : 188-195) กล่าวถึงลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาไว้ 5 แบบ ดังนี้

1. บิดามารดาที่แสดงความเป็นเจ้าของมากเกินไป บิดามารดาประเภทนี้ให้ความรักความคุ้มครองและตามใจบุตรเกินไป ซึ่งมักเป็นบิดามารดาที่สูญเสียของรักจึงชดเชยสิ่งที่ขาดไป
2. บิดามารดาที่ไม่ยอมรับบุตร บิดามารดาประเภทนี้จะแสดงการไม่ยอมรับบุตรอย่างชัดเจน ไม่สนใจสวัสดิภาพของบุตร ไม่สนใจพัฒนาการทางร่างกายและสังคมของบุตร ซึ่งบิดามารดาประเภทนี้จะมีพฤติกรรมตรงข้ามกับบิดามารดาที่แสดงความเป็นเจ้าของมากเกินไป
3. บิดามารดาแบบอึดตายิปไทย บิดามารดาประเภทนี้ควบคุมบุตรมาก ไม่ค่อยให้ความอบอุ่น ต้องการให้บุตรเชื่อฟังอยู่ในระเบียบวินัยและคำสั่ง
4. บิดามารดาที่ยอมบุตร บิดามารดาประเภทนี้จะปล่อยให้บุตรทำอะไรตามชอบใจ ให้บุตรมากเกินไป
5. บิดามารดาแบบประชาธิปไตย บิดามารดาประเภทนี้จะให้อิสระแก่บุตรในการแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมให้บุตรพัฒนาทักษะที่เหมาะสมกับวัย ให้ความอบอุ่น ให้ความสนใจนอกเหนือจากใจบุตรในโอกาสที่เหมาะสม

โรเจอร์ (Rogers 1972 : 117) ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ

1. แบบประชาธิปไตย เป็นวิธีการที่บิดามารดาให้การอบรมเลี้ยงดูโดยให้บุตรรู้สึกว่าตนเองได้รับความยุติธรรม บิดามารดาไม่มีความอดทนไม่ตามใจหรือเข้มงวดเกินไป บิดามารดายอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของบุตร

2. แบบปล่อยปลະละเลย เป็นวิธีการที่บิดามารดาให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรที่บุตรรู้สึกว่าคุณเองถูกเกลียดชังหรือปล่อยให้ทำอะไรตามใจชอบ โดยไม่เอาใจใส่ให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร

3. แบบปกป้องคุ้มครองมากเกินไป เป็นวิธีการที่บิดามารดาให้การอบรมเลี้ยงดูบุตร โดยที่บุตรรู้สึกว่าตนถูกปฏิเสธไม่ให้ทำอะไรได้ตามปรารถนา หรือคอยควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำสิ่งที่ตนต้องการและมักคอยคุ้มครองป้องกันให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา

เฮอร์ลอค (Hurlock 1978 : 661) ได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าบิดามารดาปฏิบัติต่อตนอย่างยุติธรรม บิดามารดามีความอดทนไม่ตามใจจนเกินไปหรือเข้มงวดกวดขันจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของบุตร ให้ความร่วมมือแก่บุตรตามโอกาสอันควร

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่า บิดามารดาก้าว่ำยเรื่องส่วนตัวของตน ยับยั้งการก้าวร้าวทำให้ตนเองรู้สึกผิด เมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดา และบิดามารดามักใช้คำพูดที่ทำให้ตนเองรู้สึกอับอาย

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปลະละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าตนเองได้รับการตามใจ และไม่ได้รับการเอาใจใส่ ไม่ได้รับคำแนะนำช่วยเหลือจากบิดามารดาเท่าที่ควร

สเตนส์และมิทเชลล์ (Staines and Mitchell 1978 : 97-101) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ

1. แบบปล่อยตามสบาย การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ บิดามารดาให้อิสระไม่กวดขัน ไม่บังคับและไม่อบรมเด็ก ปล่อยให้เด็กตัดสินใจเลือกสิ่งที่เขาคิดว่าดีที่สุดสำหรับตัวเอง บิดามารดาเพียงแต่ต้องการให้คำแนะนำบ้างเป็นครั้งคราว

2. แบบใช้อำนาจ เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาชอบใช้อำนาจกับบุตร แต่ก็ทราบว่าสิ่งใดควรละเว้น สิ่งใดควรอบรมสั่งสอน และบุตรจะต้องประพฤติปฏิบัติตามที่บิดามารดาได้อบรมสั่งสอนไว้ หากไม่ทำตามก็จะถูกลงโทษ

3. แบบพัฒนาทางจิตใจ เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดารู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกและความผูกพัน ระหว่างบิดามารดากับบุตรที่อยู่ในวัยเติบโต บิดามารดาจะให้คำแนะนำอบรมที่ดีแก่บุตร บิดามารดายอมรับและให้ความเชื่อถือในการปรับปรุงตนเองของบุตร บิดามารดาจะเป็นผู้วางระเบียบกฎเกณฑ์และคอยควบคุมให้บุตรปฏิบัติตาม

ฮาวีแลนด์ และสคาร์บอร์ฟ (Hoviland and Scarborough 1981 : 176-179) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 6 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดามีอำนาจเหนือบุตร ใช้เหตุผลของตนเป็นใหญ่ ไม่รับฟังความคิดเห็นของบุตร ไม่ค่อยให้ความสำคัญอบอุ่นหรือความเป็นกันเองและต้องการให้บุตรเชื่อฟังอยู่ในระเบียบคำสั่งของตนโดยเคร่งครัดชอบวางกฎเกณฑ์ให้บุตรปฏิบัติตาม

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาจะไม่ใช้อำนาจบังคับบุตร บิดามารดาจะชี้แจงเหตุผลให้บุตรทราบทุกครั้ง ในการสนับสนุนหรือห้ามปรามการกระทำใด ๆ ของบุตร พร้อมทั้งส่งเสริมให้บุตรได้แสดงความคิดเห็นหรือโต้เถียงไปด้วย บุตรมีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องของครอบครัวได้ แต่อำนาจในการตัดสินใจอยู่ที่บิดามารดา

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบเสมอภาคในครอบครัว หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรได้รับการปฏิบัติจากครอบครัวในฐานะเพื่อนหรือผู้ใหญ่ในวัยเดียวกันกับบิดามารดา บุตรจะมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมปรึกษาหารือ ให้ข้อเสนอแนะและรับผิดชอบในเรื่องครอบครัวเท่าเทียมกับบิดามารดา บุตรมีโอกาสใช้ความสามารถและตัดสินใจด้วยตนเองอย่างเต็มที่โดยที่บิดามารดายอมรับในการตัดสินใจหรือการกระทำนั้น

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามใจบุตร หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาเอาอกเอาใจบุตร ปล่อยให้บุตรทำอะไรทุกอย่างตามใจชอบ ยอมตามบุตร ไม่ขัดใจ ไม่กล่าวทักท้วงหรือบังคับบุตร

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรไม่ได้รับความสนใจ ความเอาใจใส่และคำแนะนำช่วยเหลือจากบิดามารดาเท่าที่ควร มักถูกปล่อยให้ทำอะไรตามใจชอบของตนและรู้สึกว่าเขาโดดเดี่ยวห่างเหินกับบิดามารดา

6. การอบรมเลี้ยงดูแบบละทิ้งปฏิเสธ หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาไม่ยอมรับ ไม่ต้องการบุตร ไม่ให้ความรักความสนใจในสวัสดิภาพและพัฒนาการต่าง ๆ ของบุตร บิดามารดามักแสดงความโกรธเกลียดบุตรออกมาในรูปของการบังคับควบคุมและลงโทษ โดยไม่มีเหตุผล

ละม้ายมาศ ศรทัตต์ และจรรยา สุวรรณทัต (2510 : 24) แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ

1. แบบประชาธิปไตย คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาด้วยกันรับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกทุกคนในครอบครัว มีโอกาสเสนอความคิดเห็น การตัดสินใจใด ๆ เกิดขึ้นจากความเห็นชอบของสมาชิกในครอบครัว บุตร มีโอกาสรับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว มีโอกาสใช้ความคิดริเริ่ม กล้าแสดงความคิดเห็น มีความเชื่อมั่นในตนเองและพึ่งตนเองได้

2. แบบอิตาเลียน คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดามีอำนาจสิทธิขาดในกิจกรรมทุกอย่างของครอบครัว กฎเกณฑ์ทุกอย่างของครอบครัวมาจากบิดามารดา บุตรเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตาม ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตรมีน้อยมาก บุตรจะรู้สึกขาดความอบอุ่นไม่มั่นคงและปลอดภัย การที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งตลอดเวลาทำให้เด็กขาดความคิดริเริ่ม ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น

3. แบบปล่อยตามใจ คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาใช้อารมณ์กับบุตรมากกว่าเหตุผล บุตรจะรู้สึกขาดความรักและมักมองโลกในแง่ร้าย ไม่เชื่อความยุติธรรม ขาดความเป็นระเบียบวินัย ขาดแรงจูงใจไม่ล้มฤทธิ์ ไม่มีความขยันขันแข็งและไม่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

บุญสวย เชิดเกียรติกุล (2515 : 11-13) แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ

1. แบบตามใจ คือ บิดามารดาเอาอกเอาใจบุตรตลอดเวลา ไม่ขัดใจบุตร และยอมตามบุตรทุกอย่าง

2. แบบทอดทิ้ง คือ บิดามารดาไม่แสดงความห่วงใยหรือสนใจบุตรเลย ไม่ว่าบุตรจะเจ็บไข้หรือไม่ ไม่ให้คำแนะนำ บิดามารดาพวกนี้มักกล้าเอียงในความรักบุตร บางครั้งก็ลงโทษอย่างรุนแรงโดยไม่มีเหตุผล

3. แบบบังคับเข้มงวด คือ บิดามารดาที่บังคับให้บุตรทำตามที่ตนเองกำหนดไว้ทุกอย่าง จะวางกฎเกณฑ์ไว้ให้เด็กทำตามโดยไม่คำนึงถึงธรรมชาติของเด็ก เมื่อเด็กทำผิดไปจากที่ตนกำหนดก็จะลงโทษและบางครั้งก็จะลงโทษด้วยวิธีแปลก ๆ

ก้อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2515 : 150-151) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูตามการกระทำของบิดามารดาออกเป็น 3 แบบ คือ

1. แบบปล่อยตามใจ คือ ตามใจบุตรไม่ว่าบุตรจะแสดงพฤติกรรมอย่างไรก็ตาม ไม่มีการว่ากล่าว หรือลงโทษ

2. แบบใช้อำนาจเด็ดขาด คือ บิดามารดาเท่านั้นที่มีสิทธิ์มีอำนาจทุกอย่างในครอบครัว บุตรไม่มีส่วนร่วมใด ๆ ทั้งสิ้นจะต้องคอยปฏิบัติตามเท่านั้น

3. แบบใช้เหตุผลเพื่อทำความเข้าใจกัน คือ บิดามารดาจะใช้เหตุผลกับบุตรมากกว่าใช้อำนาจ เวลาอบรมสั่งสอนก็จะใช้เหตุผลพร้อมทั้งส่งเสริมให้บุตรแสดงความคิดเห็นหรือโต้เถียงได้ แต่เมื่อทำความเข้าใจกันแล้ว บุตรต้องปฏิบัติตาม

โลมรัสมี่ จันทรประภา (2515 : 82-84) กล่าวถึงสภาพการอบรมเลี้ยงดูบุตรของคนไทย 6 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทถูกเลี้ยงเป็นผู้ใหญ่มากตั้งแต่เด็ก เช่น ถูกอบรมกวดขันให้ประพฤติตนอย่างผู้ใหญ่ ใช้มารยาทอย่างผู้ใหญ่ โดยเคร่งครัดมาตั้งแต่วัยยังไม่สมควร ไม่มีโอกาสได้คิดได้ทำอย่างเด็กตามธรรมชาติเลย

2. ประเภทถูกเลี้ยงอย่างเทวดา ได้รับการเอาใจ ตามใจ ให้ทำอะไรได้ตามความอยาก ไม่มีการควบคุม อบรม ห้ามปราม

3. ประเภทถูกเลี้ยงอย่างเป็นผู้ร้าย ประเภทนี้มักเป็นผู้ที่มีผู้ปกครองเข้มงวด กวดขัน คอยแต่จับผิด ทำอะไรไม่ถูกไม่ควรไปหมด ต้องคอยป้องกันตัวอยู่ตลอดเวลา มักเป็นเด็ก ประเภทบ้านแตก

4. ประเภทถูกเลี้ยงอย่างเป็นของเล่น คือ เลี้ยงไว้สำหรับชมเชย ผู้เลี้ยงชอบให้แสดงออกเช่น ให้แต่งตัวสวย ๆ ให้แสดงออกตามงานต่าง ๆ ตามแต่โอกาสเพื่อเป็นหน้า เป็นตาแก่ผู้เลี้ยง

5. ประเภทถูกเลี้ยงอย่างเป็นสัตว์เลี้ยง ประเภทนี้ผู้เลี้ยงมักเป็นคนเจ้าอารมณ์ ชอบใจก็เอาใจใส่อย่างดี ไม่ชอบใจก็ทอดทิ้งเกี้ยวกราด

6. ประเภทถูกเลี้ยงอย่างเป็นคน ประเภทนี้ได้รับการเลี้ยงดูอย่างเตรียมจะให้ เป็นมนุษย์ คือ เลี้ยงให้เติบโตเจริญขึ้นตามพัฒนาการของโครงสร้างของคนที่ทางร่างกาย และจิตใจ อารมณ์ สังคมตลอดจนทางสิ่งแวดล้อม โดยการอบรมให้เป็นไปตามทางที่ถูกที่ควร

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2515 : 161) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูตามการปกครองบุตรของบิดามารดาออกเป็น 3 แบบดังนี้

1. การปกครองแบบประชาธิปไตย คือ บิดามารดาให้อิสระแก่บุตรพอประมาณ ไม่ว่าจะเป็นการพูดจา ความประพฤติหรือการตั้งกฎเกณฑ์ที่ใช้กับบุตรก็จะเน้นหนักไปในด้านการสนองตอบความต้องการและธรรมชาติของเด็ก แต่เมื่อเด็กฝ่าฝืนกฎที่บิดามารดาได้วางไว้ก็จะถูกลงโทษ

2. การปกครองแบบอิตาเลียน คือ บิดามารดาจะตั้งกฎเกณฑ์การกระทำของบุตรเกือบทุกชนิด บุตรต้องรักษากฎเกณฑ์เหล่านั้นอย่างเคร่งครัด ถ้าฝ่าฝืนจะถือเป็นการผิดที่รุนแรง

3. การปกครองแบบไม่มีกฎเกณฑ์ คือ บิดามารดาไม่มีการตั้งข้อบังคับใด ๆ กับบุตรเลย บุตรสามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างได้ตามความปรารถนา

ชยันต นาคบุผา (2515 : 29) ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาเป็น 7 แบบ ดังนี้

1. บิดามารดาที่ทอดทิ้งบุตร บิดามารดาบางคนไม่ยอมรับว่าเด็กเป็นบุตรของตน ไม่เอาใจใส่ ไม่รักและไม่ให้ความอบอุ่นอย่างบิดามารดาทั่ว ๆ ไป ให้แก่บุตร บุตรจะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

2. บิดามารดาไม่เอาใจใส่บุตร ปล่อยให้บุตรอยู่ในความดูแลของคนใช้ การเลี้ยงดูแบบนี้เด็กอาจจะเจริญเติบโตทางร่างกายตามปกติ แต่เด็กจะขาดความอบอุ่นทำให้กลายเป็นเด็กดื้อรั้น ไม่ยอมเชื่อฟังใครบางที่มีพฤติกรรมที่แปลก ๆ เพื่อเรียกร้องความสนใจ

3. บิดามารดาที่มีอำนาจเหนือบุตร การเลี้ยงดูแบบนี้บิดามารดาจะควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดไม่ปล่อยให้แสดงความคิดเห็นได้เอง

4. บิดามารดาที่ยอมบุตรทุกอย่าง บิดามารดาตามใจบุตรทุกอย่างทำให้บุตรเอาแต่ใจตนเอง ทนงตนและมั่นใจในตนเองมากเกินไป เด็กพวกนี้จะมีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับเพื่อนฝูง

5. บิดามารดาที่ปกป้องบุตรจนเกินไป ไม่ยอมให้รับผิดชอบกิจการงานใด ๆ ญาติพี่น้องหรือคนอื่น จะมาพูดกระทบกระเทือนใจไม่ได้เป็นอันขาด เด็กพวกนี้มักจะเอาแต่ใจตัวเอง ชอบข่มขู่และรังแกคนอื่นเพราะบิดามารดาให้ท้าย

6. บิดามารดาทะเลาะทะเลาะกันไม่สงบ บิดามารดาอยากให้เป็นคนใหญ่คนโตในวันหน้าโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของบุตร ทำให้บุตรไม่กล้าตัดสินใจ

7. บิดามารดาที่เลือกที่รักมักที่ชัง จะทำให้บุตรมีปมด้อย ถ้ายิ่งเรียนไม่เก่งด้วยแล้ว จะปรับตัวให้เข้ากับทางบ้านด้วยความลำบาก

สุชา จันท์เอม (2527 : 236-242) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูตามลักษณะของบิดามารดา ดังนี้

1. บิดามารดาที่รักและคอยช่วยเหลือเอาใจใส่บุตรมากเกินไป
2. บิดามารดาปล่อยปละละเลยบุตรมากเกินไป คือ ไม่สนใจที่จะว่ากล่าวตักเตือน บุตรทำทุกอย่างตามใจของตนเอง
3. บิดามารดาที่ทอดทิ้งบุตร คือ ไม่เอาใจใส่บุตร ไม่สนใจในการกระทำของบุตร

4. บิดามารดาที่ยอมรับบุตร คือ สนใจบุตรและรักในทางที่ถูกต้อง เห็น
ความสำคัญของบุตร
5. บิดามารดาที่ยังคับบุตร คือ ต้องให้บุตรอยู่ในกฎเกณฑ์ ระเบียบที่ตน
ตั้งไว้ตลอดเวลา
6. บิดามารดาที่ยอมจำนนต่อบุตร คือ ยอมตามความต้องการของบุตร
ตลอดเวลา ไม่กล้าคัดค้านหรือว่ากล่าว

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520 : 27-29) แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดู
ออกเป็น 4 แบบ คือ

1. แบบรักล้นนับสนุน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาแสดงความรัก
ต่อบุตรอย่างเปิดเผย ยอมให้บุตรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัวและมีความเข้าใจ
ความรู้สึกของบุตรอย่างดี
2. แบบควบคุม หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาคอยควบคุมบังคับ
และลงโทษเมื่อบุตรกระทำในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ
3. แบบใช้เหตุผล หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาชี้แจงเหตุผล
ต่าง ๆ แก่บุตรในการสนับสนุนหรือห้ามปรามในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ของบุตร
4. แบบลงโทษทางจิต หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาใช้วิธี
ว่ากล่าวตีสอนบุตรด้วยวาจา เมื่อบุตรกระทำผิดบิดามารดาจะใช้วิธีการชู้ว่าจะไม่รักและใช้วิธี
การตัดสิทธิ์อันเคยมีเคยได้ของบุตร

จรรยา สุวรรณทัต ดวงเดือน พันธุมนาวินและเน็ญแข ประจวบจันก
(2520 : 21) กล่าวไว้ซึ่งสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กของบิดามารดาไทยนั้นมีอยู่ 3 แบบดังนี้

1. แบบให้ความรัก คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความอบอุ่นเป็นกันเอง
และยกย่องเด็ก ให้รางวัลเด็กด้วยการแสดงความรักและตามใจเด็กพอสมควร มักพบมากใน
ครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน
2. แบบลงโทษ คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาใช้การลงโทษเด็กเมื่อ
เด็กทำผิดด้วยการดุด่าหรือเขียนตีตามแต่ลักษณะของความผิดและมักพบมากในครอบครัวที่บิดามารดา

ถึงแก่กรรมหรือแยกกันอยู่

3. แบบเรียกร่องจากเด็ก คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาคาดหวังว่า บุตรของตนจะต้องเป็นไปตามที่ตั้งไว้ บิดามารดาจะเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมต่าง ๆ ให้บุตรทุกอย่าง ซึ่งมักจะพบในครอบครัวคนไทยโดยทั่วไป

สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย (2524 : 22-23) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูบุตรของแต่ละครอบครัวออกเป็น 3 แบบคือ

1. แบบอิตาเลียนไทย คือ การอบรมเลี้ยงดูที่มีบิดามารดาเป็นหัวหน้าครอบครัวรับหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัว ควบคุมธุรกิจเงินทุนของครอบครัว มีอำนาจเด็ดขาดในการตั้งเป้าหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ คอยดูแลให้ทุกคนปฏิบัติตาม มารดาทำหน้าที่รับผิดชอบงานบ้าน ทุกชนิดตลอดจนการอบรมเลี้ยงดูบุตร คอยสนองความต้องการของสามี การตัดสินใจใด ๆ ในครอบครัว เป็นหน้าที่ของสามีหรือทั้งบิดามารดาเท่านั้น บุตรไม่มีส่วนออกเสียงหรือแสดงความคิดเห็น ความต้องการของบุตรไม่ได้รับการพิจารณาสนองตอบ

2. แบบตามใจท่าน คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาต่างไปคนละทิศทางตามความชอบของตนไม่สนใจกันและไม่สนใจบุตร บิดามารดาเชื่อว่าบุตรจะดีได้เอง จะชั่วตัวเอง เจตคติเช่นนี้ทำให้เกิดความคิดว่าตนไม่ต้องรับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูบุตร ไม่ให้ความช่วยเหลือในการตัดสินใจหรือชี้แจงในสิ่งที่ถูกต้องต่าง ๆ และยังจะใช้อำนาจรุนแรงกับบุตร

3. แบบเสรีประชาธิปไตย คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รับผิดชอบร่วมกันในการอบรมเลี้ยงดูบุตรและภาระกิจอื่น ๆ ของครอบครัว การตัดสินใจใด ๆ ในครอบครัวเกิดขึ้นจากการตกลงเห็นชอบของสมาชิกทุกคนโดยถือความสุขส่วนรวมเป็นใหญ่ บุตรมีโอกาสใช้ความสามารถอย่างเต็มที่และรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว มีโอกาสหัดคิดริเริ่มและการตัดสินใจ บิดามารดาสนองความต้องการพื้นฐานของบุตร ให้ความรัก ดูแลเอาใจใส่และจัดสิ่งแวดล้อมทางกายให้บุตรเจริญเติบโตอย่างเต็มที่

จากการแบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของนักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านซึ่งแต่ละท่านต่างก็แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูไปตามการศึกษาและความเห็นของตน แต่ส่วนใหญ่ลักษณะเด่นของการอบรมเลี้ยงดูในด้านการปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่อเด็กจะคล้ายคลึงกัน แม้

ว่าจะเรียกลักษณะการปฏิบัติที่ต่างกันก็ตาม ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้แบ่งไว้ ผู้วิจัยสรุปว่ามี 4 ลักษณะใหญ่ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาใช้เหตุผล ให้อิสระแก่บุตรในการแสดงความคิดเห็นมีความยุติธรรม ให้ความร่วมมือแก่บุตรตามโอกาสอันควร ไม่ปกป้องหรือเข้มงวดกับบุตรจนเกินไป
2. การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาไม่เอาใจใส่ ไม่ให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร ปลอຍให้บุตรตัดสินใจเอง ไม่มีการตั้งกฎ ข้อบังคับใด ๆ กับบุตร
3. การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาเอาใจใส่บุตรมากเกินไป ไม่ยอมให้บุตรทำอะไรด้วยตนเอง บิดามารดาคอยช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา
4. การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาเข้มงวดกับบุตร วางกฎเกณฑ์ให้บุตรปฏิบัติตาม หากบุตรฝ่าฝืนจะถูกลงโทษ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุตร

อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู

ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กเป็นอย่างมากเพราะเป็นสถาบันแรกที่ทำให้การอบรมทางจิตใจแก่เด็กตลอดเวลา อุปนิสัยส่วนตัวของเด็กก็ดี อารมณ์ของเด็กก็ดี เริ่มมาจากบ้าน เด็กจะเป็นผู้ที่มีความคิด ความรู้สึก มีมารยาทหรือวางตัวอย่างไรนั้น อยู่ที่การอบรมทางบ้านส่วนหนึ่ง สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ บิดามารดา สถานที่อยู่อาศัย ความเป็นอยู่ วัฒนธรรมในบ้าน บ้านจึงเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลที่จะหล่อหลอมเด็ก (สุนัตรา สุกภาพ 2515 : 15)

ในต่างประเทศได้มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูดังต่อไปนี้

ไซมอนด์ (Symonds 1939 : 148) กล่าวไว้โดยสรุปว่า บิดามารดาที่เลี้ยงบุตรโดยการยอมรับบุตรจะมีผลทำให้บุตรมีความคิดเกี่ยวกับตนเองสูง มีความรู้สึกปลอดภัย มีความมั่นคงทางอารมณ์ ส่วนบิดามารดาที่เลี้ยงบุตรโดยการไม่ยอมรับ บุตรจะกลายเป็นคนขาดความอบอุ่น มีความคิดเกี่ยวกับตนเองต่ำ และกลายเป็นคนมองโลกในแง่ร้ายไปในที่สุด

บอลด์วิน (Baldwin 1948 : 127-136) กล่าวถึงแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดานอกจากจะมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของนักเรียนแล้ว ยังส่งผลต่อสติปัญญาของนักเรียนอีกด้วยและได้กล่าวถึงอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู โดยสรุปดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักและการยอมรับ จะทำให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีความมั่นใจในตนเอง สามารถพึ่งตนเองและควบคุมตนเองได้
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะทำให้นักเรียนมีลักษณะเป็นผู้นำ เชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก อยากรู้อยากเห็นและมีความคิดริเริ่ม
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากจะทำให้นักเรียนมีลักษณะเป็นคนเรียบร้อย เงียบขรึม ไม่ก้าวร้าวแต่จะมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความคิดริเริ่มและจินตนาการน้อยมาก มีความคิดเห็นคล้อยตามผู้อื่น

มอร์โรว์ และวิลสัน (Morrow and Wilson 1961 : 508-514) ได้ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะเป็นผู้ที่บิดามารดาให้ความเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดีช่วยเหลือทุก ๆ ด้านทั้งทางด้านกิจกรรม ความคิดเห็น ความเชื่อมั่น ซึ่งจะส่งผลสะท้อนทำให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจและมีสิ่งเร้าใจในการที่จะทำสิ่งต่าง ๆ บิดามารดาให้การยอมรับ ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะเป็นผู้ที่ได้รับการปกป้องคุ้มครองมากเกินไปและบิดามารดามีความปรารถนาที่จะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก

สโคดัก (Skodak 1962 : 162) ได้ศึกษาเด็กที่มีมารดาที่มีระดับเชาวน์ปัญญา (I.Q.) ไม่เกิน 88 และบิดาประกอบอาชีพขั้นต่ำ โดยนำเด็กไปเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรมในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในชั้นดี ตั้งแต่อายุไม่เกิน 6 เดือน และเมื่อทำการทดสอบความสามารถทางสมองในเวลา 4 ปีต่อมา พบว่า เด็กมีความสามารถทางสมองไล่เลี่ยกับเด็กธรรมดา เขาให้ความเห็นว่า หากปล่อยให้เด็กอยู่กับบิดามารดาที่แท้จริงในบ้านของตนแล้ว เชาวน์ปัญญาของเด็กเหล่านี้จะต่ำกว่าปกติ

ครอนบาค (Cronbach 1963 : 243) ได้ศึกษาพบว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดามีผลต่อพัฒนาการทางสติปัญญาของบุตร บิดามารดาที่ใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบ

ประชาธิปไตยจะส่งเสริมให้บุตรมีความอยากรู้อยากเห็นและชอบแข่งขันมากกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่น ๆ เพราะบิดามารดาที่อบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตยจะเร่งให้บุตรมีความเป็นอิสระแห่งตนคือ สามารถช่วยตัวเองได้และเป็นตัวของตัวเอง การที่มีความเป็นอิสระแห่งตนจะทำให้มีอารมณ์ผ่องใส ทำให้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายกว่าและรวดเร็ว

แรดเก (Radke 1964 : 103-105) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรว่า บิดามารดาที่ฝึกความเป็นระเบียบ จะทำให้บุตรเป็นคนเจ้าระเบียบ ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ มีอารมณ์มั่นคงและปรับตัวได้ดี บิดามารดาที่เข้มงวดจะทำให้บุตรมีความวิตกกังวลสูง อารมณ์ไม่มั่นคง ไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่มั่นใจในการเข้าสังคม ก้าวร้าว มีเพื่อนน้อย บิดามารดาให้อิสระแก่บุตรจะทำให้บุตรดีใจ ก้าวร้าว เป็นตัวของตัวเอง มีเพื่อนมาก

โครเลย์ (Crowley 1967 : 359-362) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ของเด็กที่บิดามารดาปกครองแบบใช้อำนาจและให้ความรักกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบุคลิกภาพ พบว่า

1. บิดามารดาที่ปกครองแบบให้ความรัก บุตรจะมีอารมณ์คงที่ ไร้เรื่งกล้าหาญ มีลักษณะเป็นมิตรกับทุกคน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลางและสูง
2. บิดามารดาที่ปกครองแบบใช้อำนาจ บุตรจะมีอารมณ์ไม่แน่นอน เป็นคนยอมจำนน ยอมแพ้ แต่ถ้าหากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงแสดงว่ามีความอดสาหะพากเพียร

มัสเสน และคณะ (Mussen and Others 1969 : 250-254) ได้ศึกษาถึงผลการอบรมเลี้ยงดู และบรรยากาศในครอบครัวพบว่า

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะส่งเสริมให้บุตรมีลักษณะคล่องแคล่ว กล้าแสดงออก กระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ พึ่งตนเองได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบบิดามารดาถืออำนาจสิทธิ์ขาดในบ้าน จะทำให้บุตรเป็นคนไม่กล้าแสดงออก ไม่รับผิดชอบ ไม่เป็นตัวของตัวเอง ขาดความคิดริเริ่ม
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จะทำให้บุตรเป็นคนก้าวร้าว ไม่รับผิดชอบ ไม่มีความคิดริเริ่ม

ออปเปอร์ (Oppen 1971 : 325) ให้ข้อคิดเห็นว่า สิ่งแวดล้อมที่สำคัญต่อการพัฒนาทางสติปัญญา ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การที่นักเรียนจะมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาในรูปแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับวิธีการและแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดและน่าจะมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ความรู้ ความคิดและความสามารถของนักเรียน

เบคเคอร์ (Becker อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุมาวิน 2524 : 196) ได้ศึกษาลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู โดยดูเกี่ยวกับปริมาณการควบคุมและการให้ความรัก พบว่า มีความสัมพันธ์กับลักษณะของเด็ก ดังนี้

1. เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก ในขณะที่เดียวกันก็ควบคุมมาก นั้นเป็นเด็กที่ชอบฟังพาคคนอื่น ไม่ค่อยเป็นมิตร มีความอดทนไม่สูงมากที่ต่ำมาก ความคิดสร้างสรรค์ต่ำและมีความกังวลสูง ชอบเพื่อน นอกจากนั้นเด็กชายยังมีความก้าวร้าวน้อย ชอบยอมตามและรักสากล
2. เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากแต่ควบคุมน้อยนั้น มีความเป็นเอกเทศให้ความร่วมมือกับผู้ใหญ่ อดทนทำงานปานกลาง มีความคิดสร้างสรรค์ และมีลักษณะก้าวร้าวในทำนองที่ชอบให้ผู้อื่นทำตามความต้องการของตนเอง
3. เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อยแต่ควบคุมมาก จะมีลักษณะก้าวร้าว หลบเลี่ยงสังคมและมีอาการของความขัดแย้งภายใน
4. เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อยและถูกควบคุมน้อย จะมีลักษณะเป็นเด็กก้าวร้าวมาก ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้

สำหรับในประเทศไทยได้มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่าน ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูดังต่อไปนี้

ละม้ายมาศ ครุฑตัด และจรรยา สุวรรณทัต (2510 : 87-91) ได้ศึกษาอิทธิพลของสังคมที่มีต่อพัฒนาการของนักเรียน พบว่า บิดามารดามุ่งหวังอย่างยิ่งที่จะให้บุตรแสดงความสามารถเชื่อฟังผู้ใหญ่ ทำตามคำสั่งและความต้องการของบิดามารดา การอบรมเช่นนี้มีผลดี

ตรงที่ทำให้บิดามารดามีความสะดวกสบายในการอบรมเลี้ยงดูบุตรแต่มีข้อเสียคือ ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตัวบุตรเอง เพราะเป็นการบั่นทอนความเป็นตัวของตัวเอง ทำให้ขาดความกระตือรือร้น ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตลอดจนขาดความต้องการผลสัมฤทธิ์ในระดับสูง

เดโช สวานานนท์ (2510 : 44-46) ได้กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูบุตรในลักษณะที่มีผลต่อบุตร ดังนี้

1. บิดามารดालะเลยไม่เอาใจใส่ต่อบุตร ย่อมทำให้บุตรมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยทางอารมณ์ รู้สึกว่าเหว ไม่มั่นคงและมักจะส่งผลออกมาให้มีพฤติกรรมในรูปของการปฏิเสธ เป็นคนที่ขาดความรัก ทั้งยังให้ความรักแก่ใครไม่เป็นอีกด้วย
2. บิดามารดาที่ปกป้องคุ้มครองด้วยการบังคับ ออกคำสั่งอยู่ตลอดเวลาจะทำให้บุตรขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีแนวโน้มที่จะพึ่งผู้อื่นอยู่ตลอดเวลาและเป็นผู้ที่ยอมคนคือ มีลักษณะเป็นผู้ตามตลอดเวลาด้วย
3. บิดามารดาที่ทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ หรือหย่าร้างกัน บุตรจะมีความกระวนกระวายใจ มีความเครียด มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่มั่นใจในตนเอง มองโลกในแง่ไม่ริเริ่มรรมย์และขาดแบบฉบับในการสร้างเสริมทักษะของตนด้วย
4. บิดามารดาที่ยึดมั่นและเคร่งครัดในศีลธรรมจรรยาอย่างมาก ย่อมมีผลให้บุตรมีโอกาสสร้างควมมีสติสัมปชัญญะอย่างสูงสุดขึ้นได้ และทำให้มีแนวโน้มที่จะเกิดความขัดแย้งทางใจอย่างรุนแรงขึ้นได้ อาจทำให้กลายเป็นคนลงโทษตนเอง ไม่เห็นคุณค่าของตนเอง
5. บิดามารดาที่มีศีลธรรมหย่อนยาน บุตรจะพลอยเป็นผู้มีศีลธรรมหย่อนยานไปด้วย มีทัศนคติที่สังคมไม่พึงปรารถนา และอาจจะต้องเป็นผู้มีปัญหาของสังคมในที่สุด

คำสิงห์ ศรีภา (2517 : 33-34) กล่าวถึง สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่มีสติปัญญาสูง แต่ไม่ได้ใช้สติปัญญาให้เต็มที่ โดยสรุปดังนี้

1. นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูง แต่ไม่บรรลุความสำเร็จ มักเป็นนักเรียนที่เกิดมาในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา อิสระภาพและสัมฤทธิ์ผลส่วนตัวของบุคคล

2. บิดามารดาของนักเรียนมีการศึกษาไม่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งบิดาผู้ซึ่งไม่ค่อยสนใจในการศึกษาหาความรู้หรือชอบนำเรื่องไม่สบบารมณต์ต่าง ๆ จากนอกบ้านมาบรรยาย ออกกับบุตรโดยการทบทวน ค่ำทอ

3. นักเรียนไม่ได้รับความอบอุ่นจากบิดามารดาแล้วปลีกตัวไปแสวงหาสิ่งเหล่านี้จากเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน แต่ไปพบความเป็นศัตรูจากเพื่อนซ้ำอีก

4. นักเรียนที่ครูบังคับขู่เข็ญมาก ๆ โดยครูมุ่งหวังแต่จะเอาระเบียบวินัยของโรงเรียนเป็นใหญ่ มองข้ามความต้องการและธรรมชาติของนักเรียนจนเกินไป

5. โรงเรียนเคร่งครัดระเบียบวินัยจนเกินไปจนนักเรียนไม่กล้าแสดงออกตามความคิดเห็นของตนเองเพราะกลัวจะผิดระเบียบของโรงเรียน

ทวีร์สมัย ธนาคม (2518 : 53) ให้ข้อคิดเห็นว่า การที่บิดามารดาขาดความเข้าใจในความต้องการของบุตร ปกป้องบุตรจนเกินไปหรือกวดขันบุตรจนเกินไปจะทำให้บุตรไม่พัฒนาเท่าที่ควร เพราะเด็กไม่สามารถปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม คือ ไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง มีความลังเลใจไม่เป็นตัวของตัวเอง ต้องพึ่งผู้อื่น

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2518 : 154-157) กล่าวถึงผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา สรุปได้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูบุตร แบบไม่ยอมรับ ลักษณะของบุตรจะมี 2 แบบคือ
 - 1.1 แบบเก็บกด ยอมรับสภาพนั้น ขริม ซื่ออาย หนีสังคม
 - 1.2 แบบก้าวร้าวในสังคม มีความกระตือรือร้นสูง ซื่อจรรยา
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักบุตรเกินไป บุตรจะกลายเป็นคนซื่ออาย ไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่มีความสุขใจ เปล่าเปลี่ยวเดียวดาย แต่เด็กเหล่านี้ครูมักจะชมเชยเพราะไม่ทำผิดวินัย สนใจตำราเรียน และสนใจกิจกรรมที่ทำเพียงคนเดียว
3. การอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบควบคุมเกินไป บุตรจะมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ถ้าเด็กมีความสามารถต่ำกว่าความมุ่งหวังของบิดามารดา จะแสดงปฏิกิริยาหนีสถานการณ์นั้น ๆ และในบางครั้งจะหลุดปดหรือโกหกเพื่อให้บิดามารดาพอใจ มักจะมีอาการกังวลใจ รู้สึกเป็นปมด้อย

4. การอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบปล่อยปละละเลย บุตรจะยึดตัวเองเป็นใหญ่ ไม่มีระเบียบวินัย ก้าวร้าว มีพฤติกรรมต่อต้านคนอื่น

ประสาร ทิพย์ธารา (2521 : 63-64) ให้ความเห็นโดยสรุปว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กมีผลแตกต่างกันดังนี้

1. บิดามารดาที่ใช้อำนาจสิทธิขาดหรือเป็นคนเจ้าระเบียบ ไม่ยอมให้บุตรทำอะไรตามใจ จะทำให้บุตรไม่เป็นตัวของตัวเอง ขาดความเชื่อมั่น ความคิดสร้างสรรค์อยู่ในวงแคบ
2. บิดามารดาที่ตามใจบุตรหรือปล่อยตามเรื่อง บุตรจะทำอะไรโดยขาดหลักการ บุตรจะรู้สึกว่าไม่ได้รับความช่วยเหลือจากบิดามารดา ทำให้เด็กไม่มีแนวชีวิตที่ยึดปฏิบัติ ไม่รู้จักคิดหรือ ไม่รู้จักคุณค่าของการกระทำ
3. บิดามารดาที่เลี้ยงดูบุตรด้วยบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย จะมีผลทำให้บุตรได้พัฒนาบุคลิกภาพได้อย่างเต็มที่ เพราะบุตรได้ฟังคำแนะนำต่าง ๆ จากผู้ใหญ่และรู้จักตัดสินใจว่าควรทำในสิ่งใด มีความเชื่อมั่นในตนเอง

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2523 : 47) กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของบุตร ดังนี้

1. บิดามารดาที่มีท่าทีในการเลี้ยงดูอย่างเคร่งครัด ควบคุม บังคับ เรียกร้องเอาแต่ใจ เด็กจะเจริญเติบโตเป็นผู้มีบุคลิกภาพอ่อนแอ ประสาทอ่อน ไม่มีความมั่นใจ ขาดความเข้าใจและยอมรับผู้อื่น เป็นคนตัดสินใจเองไม่เป็นหรือไม่ก็ดื้อ ไม่ฟังใครเลย กระด้าง และก่อกวนผู้อื่น
2. บิดามารดาที่มีท่าทีปฏิเสธ ไม่ยอมรับ ไม่ต้องการ เด็กจะเป็นคนที่มีลักษณะต่อต้านสังคม คือ เป็นเด็กก้าวร้าว เจ้าคิดเจ้าแค้น ชอบพูดปด ลักเล็กขโม้น้อย หนีโรงเรียน
3. บิดามารดาที่มีท่าทีสมยอม ตามใจจนเกินขอบเขต เด็กจะมีบุคลิกภาพเอาแต่ใจตนเอง ยึดถือเอาความคิดของตนเป็นใหญ่ ทั้งนี้เพราะเคยถูกตามใจมาจนเคยตัวเลยคิดว่าคนอื่น ๆ จะต้องตามใจตนเองด้วย
4. บิดามารดา มีท่าทีทะนุถนอมจนเกินควร เด็กจะมีบุคลิกภาพที่ชอบพึ่งพาผู้อื่น ไม่ยอมช่วยตนเอง รอคอยโชคชะตา ขาดความอดทน

สมหวัง นิธิยานูวัฒน์ (2532 : 39) ให้ความเห็นซึ่งสรุปได้ว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรจัดกระบวนการสภาพแวดล้อมทางบ้าน ให้เอื้ออำนวยต่อการศึกษาล่าเรียนของบุตร ในบางกระบวนการเช่น การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านภาษา ความอบอุ่นในครอบครัว การสนับสนุนและแนะแนวทางด้านวิชาการ ความคาดหวังของบิดามารดาต่อระดับการศึกษาของบุตร เป็นต้น เป็นสิ่งที่สามารถดำเนินการได้โดยไม่มีเงื่อนไขเรื่องสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือแม้บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำ ก็สามารถจัดกระบวนการเหล่านี้ให้บุตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ บิดามารดาควรให้ความรักความอบอุ่นแก่บุตร พร้อมทั้งการสนับสนุนแนะแนวทางต่าง ๆ มีความใกล้ชิดกับบุตรอย่างแท้จริง ที่สำคัญยิ่งคือ บิดามารดาหรือผู้ปกครองจะต้องมีความตั้งใจและมุ่งมั่นที่จะแนะนำอบรมสั่งสอนบุตรในปกครองของตน กระบวนการเหล่านี้มีผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จากที่นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้กล่าวถึงอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูมานั้น สรุปได้ว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูมีผลกระทบต่อตัวเด็กอย่างมากทั้งในด้านอารมณ์ อุนิสัย บุคลิกภาพ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องจะส่งผลให้การพัฒนาในด้านดังกล่าวเป็นไปด้วยดี โดยเฉพาะนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะมีลักษณะเป็นผู้นำ มีความกระตือรือร้น กล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตลอดจนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่น ๆ

ความหมายของภูมิหลังด้านการศึกษา

มานิต มานิตเจริญ (2514 : 701) ให้ความหมายของภูมิหลังว่า "ภูมิหลังหมายถึง ประวัติความเป็นอยู่ดั้งเดิม"

ยังและแมค (Young and Mack 1951 : 160) กล่าวถึงภูมิหลังว่า "การศึกษาถึงประวัติความเป็นอยู่ดั้งเดิม ของบุคคลบุคคลหนึ่งนั้นต้องมีการศึกษาถึง เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม

ประเพณี ลักษณะของการประกอบอาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ฯลฯ ของบุคคลบุคคลนั้น

อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2527 : 7) ให้ความหมายของระดับการศึกษาว่า "ระดับการศึกษาหมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุด"

ดังนั้นภูมิหลังด้านการศึกษา จึงหมายถึงประวัติด้านระดับการศึกษาขั้นสูงสุด

อิทธิพลของภูมิหลังด้านการศึกษาของผู้ปกครอง

ภูมิหลังด้านการศึกษาของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีผลกระทบต่อความสำเร็จในการเรียนของเด็ก เด็กที่มีบิดา มารดาหรือผู้ปกครองมีภูมิหลังด้านระดับการศึกษาแตกต่างกัน ย่อมอยู่ในสิ่งแวดล้อมและมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน

ลำเรียง บุญเรืองรัตน์ (2527 : 172) กล่าวไว้ซึ่งสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันอย่างสูงกับสภาพแวดล้อมทางบ้าน เช่น อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา สภาพแวดล้อมทางบ้านที่น่าสนใจ เนื่องจากสามารถกระตุ้นให้บิดามารดาของนักเรียนสร้างสรรค์ขึ้นในบ้าน โดยมิได้เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจแต่มีความสัมพันธ์กันอย่างสูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือระดับความคาดหวังที่จะศึกษาต่อ เวลาที่ใช้ทำการบ้านทั้งคณิตศาสตร์ และวิชาอื่น ๆ ความช่วยเหลือของบิดามารดาในการทำการบ้านของบุตร การส่งเสริมและแสดงความสามารถจะให้บุตรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ตรี กวภูตานนท์ (2529 : 7-8) กล่าวไว้ซึ่งสรุปได้ว่า บิดามารดาที่ได้รับการศึกษาสูง รายได้สูง จะมีผลต่อการศึกษาของเด็ก คือ สนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษา มีผลการเรียนดี เนื่องจากบิดามารดาจะเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาที่จะช่วยให้บุตรของตนมีอาชีพดี มีฐานะที่มั่นคงในอนาคต จึงพยายามชักจูงบุตรให้เอาใจใส่ในการเรียน ส่วนบิดามารดาที่มีการศึกษาน้อย รายได้ต่ำ มีอาชีพไม่มั่นคง ว่างงานบ่อย ลักษณะโครงสร้างทางครอบครัวไม่

มั่นคง บิดามารดาจำเป็นต้องอยู่กับการกิจการเลี้ยงครอบครัว จึงไม่มีเวลาเอาใจใส่บุตรมากนัก ไม่มีเวลาในการอบรมดูแลหรือให้คำแนะนำแก่บุตรในเวลาที่บุตรมีปัญหาทางการเรียนหรือทำการบ้านไม่ได้ ทำให้ไม่สามารถส่งเสริมความสามารถทางการเรียนของบุตร

จากที่นักการศึกษาได้กล่าวมาสรุปได้ว่า ภูมิหลังด้านการศึกษาของบิดามารดามีอิทธิพลต่อการศึกษาของบุตร บิดามารดาที่มีการศึกษาสูงย่อมเห็นคุณค่าของการศึกษามาก เนื่องจากได้ใช้ประโยชน์จากการศึกษาของตนในชีวิต จึงทำให้บิดามารดาเหล่านี้ใส่ใจส่งเสริมการศึกษาของบุตร ทำให้บุตรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนบิดามารดาที่มีการศึกษาต่ำ ต้องดิ้นรนหาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีเวลาเอาใจใส่ต่อการศึกษาของบุตร ไม่สามารถให้คำแนะนำแก่บุตรได้ ทำให้บุตรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

งานวิจัยต่างประเทศ

แอนโทนอนอฟสกี (Antonovsky 1959 : 37-51) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก แบบเรียกร้องเอาจากเด็กและแบบจำกัดสิทธิ์ของเด็กกับพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก ตัวอย่างประชากรเป็นเด็ก 9 คน อายุ 20-23 เดือน และมารดาของเด็กทั้งหมด รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์มารดาและสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก โดยดูจากการที่เด็กเล่นแบบแปลก ๆ พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก

ชอว์ (Shaw 1964 : 371-374) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเจตคติของบิดามารดาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้เด็กมีอิสระและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตัวอย่างประชากร คือ บิดามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ชั้นปีที่สิบและ

ชั้นปีที่สิบเอ็ด จำนวน 168 คน บิดามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจำนวน 99 คน บิดามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจำนวน 69 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสำรวจความคิดเห็นของบิดามารดาเกี่ยวกับแบบของการฝึกความอิสระให้บุตร พบว่าบิดามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงต้องการให้บุตรมีความรับผิดชอบ สามารถตัดสินใจเองได้ และฝึกให้บุตรมีความเป็นอิสระแบบที่สามารถเข้ากับคนอื่นได้เป็นอย่างดี ส่วนบิดามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำต้องการให้บุตรสามารถรักษาลิทธิของตนเองได้และฝึกให้บุตรมีความเป็นอิสระแบบที่ไม่คำนึงถึงสิทธิของคนอื่น นอกจากนี้บิดามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง แสดงความต้องการที่จะอบรมเลี้ยงดูบุตรของตนแบบใดได้อย่างชี้เฉพาะ และชัดเจนมากกว่าบิดามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

บิกลิน (Biglin 1965 : 5725-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติของมารดากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปรับตัวทางสังคม ตัวอย่างประชากรคือ มารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ จำนวน 254 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดเจตคติของมารดา พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติของมารดาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุตร

ฮิลบรัม (Heilbrum 1966 : 51-59) ได้ศึกษาแบบแผนของการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่มีผลต่อการพัฒนาการทางความคิด ความเข้าใจ โดยแบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น 4 แบบคือ แบบทอดทิ้ง แบบยอมรับ แบบปกป้องคุ้มครองมากเกินไป และแบบละทิ้งปฏิเสธ ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาชายจำนวน 74 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู และแบบสอบถามการสร้างความคิดรวบยอด พบว่า กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งมีคะแนนการสร้างความคิดรวบยอดต่างจากกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยอมรับ โดยกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยอมรับมีคะแนนการสร้างความคิดรวบยอดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครองมากเกินไป และกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบละทิ้งปฏิเสธมีคะแนนการสร้างความคิดรวบยอดไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เดวิดส์และเฮนสเวิร์ท (Davids and Hainsworth 1967 : 29-37)

ได้ศึกษาเจตคติในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของมารดาของนักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ตัวอย่างประชากรคือ มารดาของนักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำนวน 29 คน มารดาของนักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดเจตคติในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของมารดา พบว่า มารดาของนักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมารดาของนักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีเจตคติในการอบรมเลี้ยงดูบุตรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มารดาของนักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีแนวโน้มที่จะอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบใช้อำนาจควบคุมพฤติกรรมของบุตรมากกว่ามารดาของนักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

วัตสัน (Watson 1967 : 168) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแบบเข้มงวดกวดขันและแบบให้อิสระที่มีผลต่อบุคลิกภาพของเด็ก ตัวอย่างประชากรเป็นเด็กจากครอบครัวที่มีฐานะดี ได้รับความรักจากบิดามารดาเช่นเดียวกัน แตกต่างกันในเรื่องเข้มงวดกับระเบียบวินัยและได้รับอิสระในเรื่องระเบียบวินัย จำนวน 88 คน จากการทดสอบทางจิตวิทยา 2 ครั้ง และครูเป็นผู้ประเมินค่าโดยวัดมิติเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ในด้านต่าง ๆ พบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันจะมีความวิตกกังวล ขาดการควบคุมอารมณ์และไม่มีความสุข ส่วนเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสระ จะเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้นสูงและมีมนุษยสัมพันธ์

โทรวบริดจ์ (Trowbridge 1968 : 80-83) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กที่อยู่ในสังคมที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนในตะวันออกเฉียงใต้ คือ อาฟกานิสถาน อิรัก เลบานอน และอินเดีย จำนวน 160 คน เขามีความเชื่อว่าเด็กจะมีความคิดเกี่ยวกับนวนิยายที่เด็กอ่านตามทัศนะของเด็กเองซึ่งตามปกติเด็กย่อมต้องการระบายความคิดนั้นออกมา ดังนั้นถ้าให้เด็กเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ออกมาจะทำให้ทราบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ ผลการศึกษานพบว่า วัฒนธรรมมีผลทำให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ เด็กที่อยู่ในสังคมที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน ความคิดสร้างสรรค์จะแตกต่างกันด้วย

ฮิลเลียดและรอธ (Hilliard and Roth 1969 : 424) ได้ศึกษาเจตคติของมารดาและลักษณะของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ตัวอย่างประชากรจำนวน 90 คน เป็นมารดาจำนวน 45 คน และนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินผลสัมพันธภาพระหว่างมารดาและบุตร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีความสัมพันธ์กับเจตคติของมารดาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู มารดาของนักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อบรมเลี้ยงดูบุตรแบบยอมรับมากกว่ามารดาของนักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มารดาของนักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบทอดทิ้งมากกว่ามารดาของนักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีความรู้สึกว่าตนถูกมารดาทอดทิ้งมากกว่านักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

อัลเมเดีย (Almedia 1969 : 3863-A) ได้ศึกษาความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจและแบบให้ความรักของบิดามารดา ตัวอย่างประชากรคือนักเรียนจำนวน 180 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลาง และต่ำ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามความรู้สึกต่อการอบรมเลี้ยงดู พบว่า นักเรียนทั้ง 3 กลุ่มรู้สึกว่าบิดามารดารักตน แต่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงรู้สึกว่า บิดามารดาใช้อำนาจกับเขามากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำรู้สึกว่าบิดามารดาให้ความรักเขาน้อยกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

บอลด์วิน (Baldwin quoted in Mussen and others 1969 : 250-254) ได้ศึกษาพฤติกรรมของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบให้ความอบอุ่นและแบบตามใจ ตัวอย่างประชากรคือ เด็กอนุบาล จำนวน 56 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประเมินพฤติกรรมของบิดามารดา พบว่า เด็กที่บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

งานวิจัยในประเทศ

ประยุทธ์ วัชรดิษฐ์ (2514 : 48-49) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับความมุ่งหวังในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมสาธิตประสานมิตร ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมสาธิตประสานมิตร จำนวน 199 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาและแบบสอบถามเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในคราวต่อไป พบว่า

1. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีแนวโน้มว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ และแบบคาดหวังเอากับเด็กสูง
2. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักมีระดับความมุ่งหวังในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอากับเด็ก

วินิต เกตุขำ (2515 : 75) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา กับความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำและความวิตกกังวลของนักเรียน ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย จำนวน 276 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ แบบสอบถามความเป็นผู้นำ และแบบสอบถามความวิตกกังวล พบว่า

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์และความเป็นผู้นำ แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษมีความสัมพันธ์ทางลบกับความคิดสร้างสรรค์และความเป็นผู้นำแต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวล
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบเรียกร้องเอามาจากเด็กไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์และความเป็นผู้นำ แต่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวล

เพ็ญรุ่ง ปานใหม่ (2515 : 39) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับความคิดสร้างสรรค์ ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนราชวินิตและโรงเรียนพญาไท จำนวน 142 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามความคิดเห็นของตนเอง เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สูงปานกลาง และต่ำ มีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

รัชณี กิติพรชัย (2515 : 95-96) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูในด้านความเข้มงวด การลงโทษกับความคิดสร้างสรรค์ของบุตร ตัวอย่างประชากรคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนเสาชิงช้า จำนวน 87 คน และบิดามารดาของตัวอย่างประชากร 87 คู่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูทั้งแบบเข้มงวดกวดขัน และการลงโทษไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ของบุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ถีน แพนเพชร (2517 : 68-70) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับความคิดสร้างสรรค์และความเกรงใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนประจำจังหวัดในเขตการศึกษา 3 จำนวน 283 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ และแบบทดสอบความเกรงใจ พบว่า

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองจนเกินไปและแบบทอดทิ้งไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครองจนเกินไป และแบบทอดทิ้งไม่มีความสัมพันธ์กับความเกรงใจ

วิกรม กมลสุโกศล (2518 : 100-101) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความวิตกกังวล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลาม ในจังหวัดนราธิวาส ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนราธิวาส จำนวน 472 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามความวิตกกังวลและแบบสอบถามค่านิยม พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งและแบบให้ความคุ้มครองจนเกินไป มีความวิตกกังวลสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่วนนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งและแบบให้ความคุ้มครองจนเกินไป มีความวิตกกังวลไม่แตกต่างกัน

ประพันธ์ สุธาวาส (2519 : 38-39) ได้ศึกษาความก้าวร้าวกับการอบรมเลี้ยงดู ตัวอย่างประชากรคือ นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษ ชั้นปีที่ 1 ของวิทยาลัยครูเชียงใหม่ จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูและแบบวัดความก้าวร้าว พบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง มีความก้าวร้าวมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001
2. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป มีความก้าวร้าวมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001
3. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบทอดทิ้งและแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปมีความก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ถวิล ธาราโกชน์ (2520 : 66) ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ที่มีผลต่อพัฒนาการด้านการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกวิทยา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 424 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และแบบทดสอบการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกวิทยา

พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่เกินไป มีความสามารถในการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกวิทยาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

เดช วิโย (2522 : 63) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการคิดให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กนักเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตการศึกษา 9 จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบทดสอบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดและแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จำลอง วีระชาติ (2522 : 51) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับสติปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนรัฐบาล เขตการศึกษา 12 จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบทดสอบวัดสติปัญญา พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญาส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่และแบบปล่อยปละละเลย ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญาและการอบรมเลี้ยงดูทั้งสามแบบไม่ทำให้สติปัญญาแตกต่างกัน

วรรณงาม นิลุทธิ์พานิช (2523 : 54) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับสติปัญญา ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในกรุงเทพมหานครจำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูและแบบทดสอบวัดสติปัญญา พบว่าสติปัญญาของเด็กจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับวิธีการอบรมเลี้ยงดู การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะทำให้เด็กมีระดับสติปัญญาสูงกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่และแบบปล่อยปละละเลย

มานะ เริงมิตร (2523 : 62) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับระดับสติปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เขตการศึกษา 6 จำนวน 104 คน เครื่องมือที่ใช้ใน

การวิจัย คือ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู และแบบทดสอบวัดระดับสติปัญญา พบว่า การอบรมเลี้ยงดู 3 แบบคือ แบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลย ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญา

บัณฑิตา คักดีอุดม (2523 : 52-53) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับความมีวินัยในตนเอง ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประถมศึกษา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาและแบบวัดความมีวินัยในตนเอง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ยาใจ จุลพงษ์ (2524 : 53) ได้ศึกษาประเภทของการอบรมเลี้ยงดูตามการรับรู้กับระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดอุดรธานี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ประเภทของการอบรมเลี้ยงดูและแบบสอบถามระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบเข้มงวดกวดขันมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ส่วนนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบเข้มงวดกวดขันมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

พูนสุข เวชวิฐาน (2528 : 33-35) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองและแบบยับยั้งการพึ่งตนเองของมารดากับความคิดสร้างสรรค์ ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 136 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของมารดาและ

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเองของมารดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเองของมารดาไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์

จินตนา ซึ่งจิตตวิสุทธิ (2529 : 58) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำและสูงกว่าระดับความสามารถ ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 342 คน แยกเป็นกลุ่มผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและสูงกว่าระดับความสามารถจำนวน 172 คน และ 170 คน ตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบแมทธิงที่กำหนดมาตรฐาน แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามบรรยากาศทางวิชาการของครอบครัว แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดอัตมโนทัศน์ เทนเนสซี แบบสำรวจนิสัยในการเรียน มาตรฐานคัมภีร์และแบบสำรวจความสนใจทั่วไป พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งและแบบประชาธิปไตย

พรทิพย์ อินทนู (2530 : 64-66) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันมีความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเสมอภาคในครอบครัว และแบบใช้เหตุผลมีความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน แบบยอมตามใจบุตร แบบปล่อยปละละเลย และแบบละทิ้งปฏิเสธอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

รัตนา ฉากสลัก (2530 : 73-75) ได้ศึกษาเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบปล่อยปละ

ละเอียดและแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 389 คน และผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบมโนทัศน์ทางจริยธรรมและแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบปล่อยปละละเลย และแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปมีมโนทัศน์ทางจริยธรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ขนาด สิบศรี (2532 : 70) ได้ศึกษากระบวนการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 456 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดกระบวนการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันมีกระบวนการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสามารถในการกระบวนการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสามารถในการกระบวนการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยแบบปกป้องคุ้มครองมากเกินไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและแบบปกป้องคุ้มครองมากเกินไปมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังด้านการศึกษาของผู้ปกครองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

เดล (Dale 1965 : 56) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 5 ของโรงเรียนในลอนดอน จำนวน 678 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดามี

ความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูง นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีบิดามารดาที่มีการศึกษาต่ำ

คลาก (Clark 1967 : 120) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาบิดามารดากับภาวะการศึกษาของบุตร ตัวอย่างประชากรคือ บิดามารดาชาวอเมริกันนิโกร จำนวน 1,519 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม พบว่าระดับการศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการศึกษาของบุตร ถ้าบิดามารดาหรือคนใดคนหนึ่งเคยเรียนจบมหาวิทยาลัย มีแนวโน้มว่าบุตรจะได้เรียนจบมหาวิทยาลัย แต่ถ้าบิดามารดาไม่เคยเรียนจบมหาวิทยาลัย มีแนวโน้มว่าบุตรจะไม่จบมหาวิทยาลัย

ซีเวลล์และซาร์ห์ (Sewell and Shah 1968 : 123) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาของบิดามารดากับความมุ่งหวังที่จะศึกษาต่อชั้นสูงต่อไป และกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตัวอย่างประชากรคือนักเรียนชั้นปีที่ 12 ของโรงเรียนในแคลิฟอร์เนีย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ พบว่า

1. ระดับการศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมุ่งหวังที่จะศึกษาต่อชั้นสูงต่อไป และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ถ้าบิดามารดา มีระดับการศึกษาต่างกัน สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง บิดาจะเป็นผู้มีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังที่จะศึกษาชั้นสูงต่อไป และต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มารดาจะเป็นผู้มีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังที่จะศึกษาชั้นสูงต่อไป และต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

รัสซิง (Reusing 1984 : 1296-A) ได้ศึกษาถึงปัจจัยทางครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนและการเลือกเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาของนักเรียนหญิงระดับชั้นปีที่ 9 ตัวอย่างประชากรคือนักเรียนหญิงของโรงเรียนในรัฐแมริแลนด์ จำนวน 312 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ พบว่า ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพของมารดา ลำดับที่การเกิดของนักเรียนและการเป็นสมาชิกของครอบครัวที่มีแต่หญิงล้วนมี

ความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และการเลือกเรียนวิชาคณิตศาสตร์

งานวิจัยในประเทศ

วัฒนา พุ่มเล็ก (2512 : 68-71) ได้เปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 232 คน โรงเรียนสาริตถุฉาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามปัญหาด้านต่างๆ ทางครอบครัว พบว่า องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคมได้แก่ ความเป็นอยู่ของครอบครัว การศึกษาของบิดามารดาและฐานะทางบ้าน เป็นองค์ประกอบที่เป็นเครื่องบอกความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีองค์ประกอบดังกล่าวดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

อรุณศรี อนันตศิริชัย (2513 : 50) ได้ศึกษาภูมิหลังของครอบครัวทางด้านการศึกษาของผู้ปกครองที่ไม่สนใจเรื่องการศึกษาของบุตรกับการมีปัญหาด้านการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน และผู้ปกครอง 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองที่ไม่เคยได้รับการศึกษาชั้นสูงมาก่อนขาดเหตุจูงใจและประสบการณ์ด้านการศึกษา ขาดความกระตือรือร้นและไม่เห็นความจำเป็นที่จะสนับสนุนบุตรหลานในด้านการศึกษา

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2520 : 87) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั่วประเทศและจากโรงเรียนทุกประเภท จำนวน 23,555 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า องค์ประกอบด้านภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมอันประกอบด้วยรายได้ ระดับการศึกษาและอาชีพของผู้ปกครองเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาก

เพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง (2522 : 67) ได้ศึกษาอิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุตร ตัวอย่างประชากรคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของบิดามารดา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดามีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุตร บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูง ผลการเรียนของบุตรจะสูง บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำ ผลการเรียนของบุตรจะต่ำไปด้วย

เพ็ญนิมล คูศิริวิเชียร (2526 : 85) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่อยู่นอกเหนือความสามารถทางด้านสติปัญญาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ตัวอย่างประชากรคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 368 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ พบว่า องค์ประกอบที่อยู่นอกเหนือความสามารถทางด้านสติปัญญาที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ คือ การศึกษาของมารดา ความสนใจในวิชาคณิตศาสตร์ รายได้ของครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์

จากผลการวิจัยของนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อเด็กและเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กดีขึ้นหรือเลวลงได้คือ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดูหรือแบบแผนวิธีการที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กจะเป็นรากฐานในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาบุคลิกภาพ ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมเป็นปัจจัยให้เด็กมีบุคลิกภาพดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี ผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ บุคลิกภาพและระดับสติปัญญา มีผลการวิจัยเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ยังพบว่า ภูมิหลังด้านการศึกษานักเรียนของบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กด้วย ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นในการส่งเสริม สนับสนุนในการศึกษาเล่าเรียนของเด็กแตกต่างกัน โดยผู้ปกครองที่ได้รับการศึกษาในระดับสูง สามารถให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางในการเรียนได้ดีกว่าผู้ปกครองที่ได้รับการศึกษาในระดับปานกลาง หรือระดับต่ำ